

การวิจัยประเมินหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการปรึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

วันที่รับบทความ	19/08/2562
วันแก้ไขบทความ	28/09/2563
วันที่ตอบรับบทความ	05/10/2563

เพ็ญนภา กุลนภาดล¹ ดลดาว วงศ์ธีระธรณ์²
ชมพูนุท ศรีจันทร์นิล³ ประชา อินังล⁴

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาจิตวิทยาการปรึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ครอบคลุมการประเมินในด้านความมุ่งหมายของหลักสูตร โครงสร้าง และเนื้อหาของหลักสูตร สื่อการเรียนการสอน วัสดุอุปกรณ์ สถานที่ การจัดการเรียนการสอน ระยะเวลา การศึกษา การพัฒนาตัวเองของผู้เรียน และประสิทธิภาพของผู้เรียน/ผู้สำเร็จการศึกษา เก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร และเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าสถิติ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า บัณฑิต ศิษย์เก่า ผู้สำเร็จ การศึกษาตอบมากที่สุด โดยผลการประเมินโดยรวม พบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.34 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.65 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านความมุ่งหมาย ของหลักสูตรอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนด้านโครงสร้างและเนื้อหาของหลักสูตร ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านวัสดุอุปกรณ์ ด้านสถานที่ ด้านระยะเวลาการศึกษา ด้านการพัฒนาตัวเองของผู้เรียน และด้านประสิทธิภาพ ของผู้เรียน/ ผู้สำเร็จการศึกษามีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกด้าน นอกจากนี้ ผู้ตอบมีข้อเสนอแนะต่อ การปรับปรุงหลักสูตร ดังนี้ 1) ควรเน้นให้นิสิตได้ลงมือปฏิบัติจริงควบคู่ไปกับการให้คำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญ 2) จัดให้มีสัมมนาวิชาการกับมหาวิทยาลัยจากต่างประเทศ 3) วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ยังมีไม่เพียงพอ 4) หลีกเลี่ยงการเรียนการสอนวิชาสัมมนาและการฝึกวิชาฝึกวิชาชีพในภาคการศึกษาเดียวกัน

คำสำคัญ : การวิจัยประเมินหลักสูตร วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการปรึกษา

¹ รองศาสตราจารย์ ดร. สาขาจิตวิทยาการปรึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา
อีเมล : drpennapha@yahoo.com

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สาขาจิตวิทยาการปรึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา

³ อาจารย์ ดร. สาขาจิตวิทยาการปรึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา

⁴ อาจารย์ ดร. สาขาจิตวิทยาการปรึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา

An Evaluation Research of the Master of Science Curriculum in Counseling Psychology, Faculty of Education, Burapha University

Received	19/08/2019
Revised	28/09/2020
Accepted	05/10/2020

Pennapha Koolnaphadol¹ Doldao Wongteeratorn²

Chompunut Srichunnil³ Pracha Inang⁴

Abstract

This study aimed to evaluate the curriculum of a Master of Science Program in Counseling Psychology, the Faculty of Education, Burapha University. The evaluation covered the following components: the objectives, structure, and content of the curriculum; instructional media, materials, and facilities; instructional management; duration of education; learners' self-development; and the effectiveness of learners and graduates. Data were collected using a questionnaire with participants and analyzed by percentage, mean, standard deviation, and content analysis. The results indicated that the highest response rate was from graduates. The overall results indicated high levels of satisfaction with a mean of 4.34 and SD of 0.65. The result of each component revealed a very high level of satisfaction with instructional management and the curriculum's objectives. The result also showed a high level of satisfaction with curriculum structure and content, instructional media, materials, facilities, duration of education, learners' self-development, and the effectiveness of learners and graduates. In addition, respondents provided the following suggestions: 1) creating more opportunities for students to practice skills under supervision; 2) arranging academic exchanges with foreign universities, 3) improving the number of instruments and materials for counseling practices; and 4) arranging the research seminar and internship courses at different semesters.

Keywords: curriculum evaluation, Master of Science Program, Counseling Psychology

¹ Associate Professor Dr., Counseling Psychology, Burapha University
e-mail: drpennapha@yahoo.com

² Assistant Professor Dr., Counseling Psychology, Burapha University

³ Lecturer, Counseling Psychology, Burapha University

⁴ Lecturer, Counseling Psychology, Burapha University

บทนำ

การพัฒนาประเทศไทยในช่วงของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) ยังคงประสบภาวะแวดล้อมและบริบทของการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ทำให้ประเทศยังคงประสบปัญหาในหลายด้าน เช่น ปัญหาเศรษฐกิจ ความยากจน ความเครียด ความสามารถในการแข่งขัน คุณภาพการศึกษา ความเหลื่อมล้ำทางสังคม ทำให้บุคคลต้องใช้ชีวิตแบบวิถีใหม่ (New Normal) การพัฒนาศักยภาพและคุณภาพของประชากรไทยจึงเป็นปัจจัยที่สำคัญต่อการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะในเรื่องการเสริมสร้างความเข้มแข็งทางใจ และการพัฒนานวัตกรรม เพื่อยกระดับการพัฒนาประเทศไปสู่ประเทศไทย 5.0 เพื่อรองรับเทคโนโลยีขั้นสูงและอุตสาหกรรมโลกอนาคตให้สอดคล้องกับโครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก (Eastern Economic Corridor: EEC) ซึ่งมีมหาวิทยาลัยบูรพาอยู่ในพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษ (Special Economic Zone: SEZ) ทั้งนี้ในการดำเนินงานเขตเศรษฐกิจพิเศษนี้ ภาครัฐและเอกชน ต้องร่วมลงทุน สนับสนุนและอำนวยความสะดวก และภาคประชาชน มีส่วนร่วมในการพัฒนาด้วยการเตรียมบุคคลให้มีความเป็นคนที่สมบูรณ์ มีวินัย ใฝ่รู้และ มีความรู้ มีทักษะชีวิตและทางอาชีพ มีความคิดและสามารถแก้ไขปัญหาอย่างสร้างสรรค์ มีทัศนคติทางบวก รับผิดชอบต่อสังคม และมีคุณธรรมและจริยธรรม (สำนักงานคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก, 2561, น. 20)

วิชาชีพจิตวิทยาการปรึกษาเป็นวิชาที่เกี่ยวข้องด้วยศาสตร์และศิลป์ ซึ่งเป็นวิทยาการด้านการบริการ การปรึกษาโดยในหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการปรึกษา ภาควิชาจิตวิทยาประยุกต์ คณะศึกษาศาสตร์ มุ่งมั่นผลิตบัณฑิตให้มีความรู้ ความสามารถทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม มีศักยภาพในการชี้นำและรับใช้สังคม โดยมีการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้วิเคราะห์ปัญหา มีโอกาสเรียนรู้จากการฝึกปฏิบัติในสถานที่จริง เพื่อให้การช่วยเหลือผู้ที่ประสบปัญหาในสถานการณ์ทางสังคม เศรษฐกิจ หรือ สถานการณ์ภายในครอบครัว สามารถปรับตัว และ ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีศักยภาพ ตลอดจนสามารถบูรณาการ ประยุกต์ความรู้ และวิธีการทางจิตวิทยา เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคล ได้อย่างสร้างสรรค์ และมีศักยภาพ สอดคล้องกับความต้องการของสังคม ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องต่อเกณฑ์ประกันคุณภาพการศึกษา จึงพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรให้มีความทันสมัย (สำนักงานมาตรฐานและคุณภาพอุดมศึกษา, 2558, น. 42) และทันต่อการพิจารณาสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน สังคม อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข และตรงต่อความต้องการของบัณฑิตและความต้องการของสังคมในปัจจุบัน

โดยในการประเมินหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการปรึกษา ภาควิชาจิตวิทยาประยุกต์ คณะศึกษาศาสตร์ใช้แนวคิดการประเมินโดยทฤษฎีนำ (Theory driven) แนวคิดโมเดลการประเมิน CIPP model (Stufflebeam, 1973, p.136) แนวคิดการประเมิน (Meta evaluation) (Scriven, 1995, p. 148) และการประเมินของ Kirkpatrick (1978, pp. 6-9) โดยระบุ 4 ด้าน (RLBR) คือ ประเมินปฏิกริยาตอบสนอง (Reaction) การเรียนการสอน (Learning) พฤติกรรม (Behavior) และผลลัพธ์ที่เกิดกับองค์กร (Result) ทั้งนี้ในการประเมินหลักสูตรจะนำไปสู่การบริหารหลักสูตรที่มีคุณภาพ

และนำข้อเสนอแนะไปใช้ปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดอย่างเป็นระบบ รวมไปถึงผลิตบัณฑิตวิชาชีพจิตวิทยาการปรึกษาให้มีความสามารถในการสร้างองค์ความรู้ด้านจิตวิทยาการปรึกษาและประยุกต์ความรู้ได้อย่างเต็มศักยภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อประเมินหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาจิตวิทยาการปรึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา โดยมีวัตถุประสงค์เฉพาะ ดังนี้

1. เพื่อประเมินบริบทของหลักสูตร (Context evaluation)
2. เพื่อประเมินปัจจัยนำเข้าของหลักสูตร (Input evaluation)
3. เพื่อประเมินปฏิกิริยาตอบสนองของหลักสูตร (Reaction evaluation)
4. เพื่อประเมินพฤติกรรม กระบวนการของหลักสูตร (Learning, Process evaluation)
5. เพื่อประเมินผลการเรียนรู้ ผลผลิต ผลลัพธ์ และผลกระทบของหลักสูตร (Result, Product evaluation, Impact)

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ในการศึกษาค้นคว้ากลุ่มเป้าหมายครอบคลุมอาจารย์ และกรรมการประจำหลักสูตร นิสิตปัจจุบัน ศิษย์เก่า ผู้ใช้งานบัณฑิต ของหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการปรึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ในการศึกษาครั้งนี้ใช้แบบสอบถาม จำนวน 60 ฉบับ ได้รับการตอบกลับ จำนวน 55 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 78.33

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามสำหรับการประเมินหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการปรึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาประยุกต์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา โดยมีคุณภาพความตรง (Validity) ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.60 – 1.00 ค่าความเที่ยง (Reliability) ของเครื่องมือ Alpha = 0.96 ประกอบไปด้วย 3 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ สอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตร

ตอนที่ 3 คำถามปลายเปิด (Open ended) เกี่ยวกับปัญหา และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับหลักสูตร วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการปรึกษา

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการประเมินหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิตสาขาวิชาจิตวิทยาการปรึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลตามขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากคณบดีคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ผู้วิจัยจัดทำแบบสอบถามในรูปแบบออนไลน์โดยใช้ Google Form
3. ผู้วิจัยประสานงานกับผู้เกี่ยวข้อง เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลกับอาจารย์ผู้สอนและนิสิต ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

1. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือโดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC
2. วิเคราะห์สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้ค่าร้อยละ (%)
3. วิเคราะห์ระดับความคิดเห็นที่มีต่อหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการปรึกษา ใน 9 ด้าน คือ ด้านความมุ่งหมายของหลักสูตร โครงสร้างและเนื้อหาของหลักสูตร สื่อการเรียนการสอน วัสดุอุปกรณ์ สถานที่ การจัดการเรียนการสอน ระยะเวลาการศึกษา การพัฒนาตัวเองของผู้เรียน และประสิทธิภาพของผู้เรียน/ผู้สำเร็จการศึกษา โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
4. การวิเคราะห์เนื้อหา โดยการสรุปเนื้อหาโดยรวม

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัยและประเมินหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาจิตวิทยาการปรึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา สามารถสรุปผลการวิจัย ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เพื่อประเมินหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการปรึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาประยุกต์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ผู้ที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 76.40 และเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 23.60 ผู้ตอบเป็นบัณฑิต ศิษย์เก่า ผู้สำเร็จการศึกษาที่ตอบมากที่สุด ร้อยละ 40.00 รองลงมาเป็นนิสิตปัจจุบัน ร้อยละ 30.90 ผู้ใช้บัณฑิต ร้อยละ 16.40 และอาจารย์ผู้สอนหรือกรรมการหลักสูตร ร้อยละ 12.70 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ผลความคิดเห็นในการประเมินหลักสูตรหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการปรึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาประยุกต์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

แบบสอบถามตอนที่ 2 มีข้อความถามมีจำนวน 9 ด้าน ได้แก่ ความมุ่งหมายของหลักสูตร โครงสร้างและเนื้อหาของหลักสูตร สื่อการเรียนการสอน วัสดุอุปกรณ์ สถานที่ การจัดการเรียนการสอน ระยะเวลาการศึกษา การพัฒนาตัวเองของผู้เรียน และประสิทธิภาพของผู้เรียน/ผู้สำเร็จการศึกษา หลักสูตรหลักสูตรวิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการปรึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาประยุกต์ คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยบูรพา ตามความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม ที่ประกอบด้วย อาจารย์ผู้สอนหรือกรรมการหลักสูตร นิสิตปัจจุบัน บัณฑิต/ศิษย์เก่า/ผู้สำเร็จ ผู้ใช้บัณฑิตและผู้ที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ

ผลการวิจัย พบว่า ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ผลการประเมินหลักสูตรหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการปรึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาประยุกต์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ตามความคิดเห็นของผู้ตอบ พบว่า

1. ด้านความมุ่งหมายของหลักสูตร มีค่าเฉลี่ยโดยรวมรายข้อ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$, S.D.= 0.47) ซึ่งเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ความมุ่งหมายของหลักสูตร มีความสอดคล้องกับความสอดคล้องกับวิชาชีพนักจิตวิทยาการปรึกษา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.42$, S.D. = 0.60) รองลงมาคือ ความสอดคล้องในการประกอบอาชีพที่เกี่ยวข้องกับจิตวิทยาการปรึกษา การศึกษา หรืออาชีพอื่น ๆ ($\bar{X} = 4.75$, S.D. = 0.48) หลักสูตรมีความสอดคล้องกับความต้องการของสังคม ($\bar{X} = 4.75$, S.D.= 0.48) และความมุ่งหมายหลักสูตรมีความเป็นไปได้ตามสภาพจริง ($\bar{X} = 4.42$, S.D.= 0.60) ตามลำดับ

2. ด้านโครงสร้าง และเนื้อหาของหลักสูตร มีค่าเฉลี่ยโดยรวมรายข้อ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.46$, S.D.= 0.62) ซึ่งเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ความเหมาะสมของเนื้อหาวิชาสามารถนำไปใช้ในการทำงาน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.62$, S.D.= 0.56) รองลงมาคือ เนื้อหาหลักสูตรเหมาะสมกับสภาพปัจจุบันของสังคม ($\bar{X} = 4.58$, S.D. = 0.66) ความสอดคล้องของรายวิชาในหลักสูตรกับความมุ่งหมายของหลักสูตรมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 4.56$, S.D. = 0.63) เนื้อหาหลักสูตรสอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียน ($\bar{X} = 4.56$, S.D. = 0.60) เนื้อหาของหลักสูตรสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ($\bar{X} = 4.49$, S.D. = 0.54) เนื้อหาหลักสูตรเน้นการปฏิบัติจริง ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = 0.71) ความเหมาะสมระหว่างภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติ ($\bar{X} = 4.25$, S.D. = 0.58) และความเหมาะสมของจำนวนหน่วยกิตที่เรียนในแต่ละหมวดวิชา ($\bar{X} = 4.18$, S.D. = 0.72) ตามลำดับ

3. ด้านสื่อการเรียนการสอน พบว่า มีค่าเฉลี่ยโดยรวมรายข้อ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.19$, S.D. = 0.74) ซึ่งเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ตำราที่ใช้ในการเรียนการสอน การวิจัย และการศึกษามีเพียงพอ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.38$, S.D. = 0.59) รองลงมาคือ ความเพียงพอของสื่อการเรียนการสอนกับจำนวนผู้เรียนและผู้สอน ($\bar{X} = 4.25$, S.D. = 0.58) บริการสื่อการเรียนการสอนมีความเหมาะสม (ค่าเฉลี่ย 4.24 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.82) มีหน่วยงานที่ให้บริการด้านสื่อการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.18$, S.D. = 0.55) สื่อการเรียน

การสอนมีความเหมาะสม ($\bar{X} = 4.18$, S.D. = 0.86) จำนวนสื่อการเรียนการสอนกับเนื้อหาวิชามีความเหมาะสม ($\bar{X} = 4.09$, S.D. = 0.89) และคุณภาพของสื่อการเรียนการสอนมีความเหมาะสม ($\bar{X} = 4.04$, S.D. = 0.86) ตามลำดับ

4. ด้านวัสดุอุปกรณ์ พบว่า มีค่าเฉลี่ยโดยรวมรายข้ออยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.16$, S.D. = 0.59) ซึ่งเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า การให้บริการด้านอุปกรณ์มีความเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.29$, S.D. = 0.47) รองลงมาคือ อุปกรณ์มีคุณภาพและความทันสมัย ($\bar{X} = 4.18$, S.D. = 0.83) อุปกรณ์มีความเพียงพอกับผู้เรียนภาคปฏิบัติ ($\bar{X} = 4.11$, S.D. = 0.66) และอุปกรณ์มีความเพียงพอกับผู้เรียนทางภาคทฤษฎี ($\bar{X} = 4.05$, S.D. = 0.65) ตามลำดับ

5. ด้านสถานที่ พบว่า มีค่าเฉลี่ยโดยรวมรายข้อ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.95$, S.D. = 1.01) ซึ่งเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ความเหมาะสมด้านแหล่งค้นคว้าข้อมูล มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.22$, S.D. = 0.94) รองลงมาคือ คณะ/ภาควิชาจัดสถานที่ที่มีความเหมาะสมกับการจัดการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.07$, S.D. = 0.96) ความสะดวกในการใช้สถานที่ในการปฏิบัติจริง ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 0.09) จำนวนห้องเรียนที่มีอยู่เหมาะสมกับการจัดการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 0.86) อาคารเรียนสะดวกและมีเพียงพอ ($\bar{X} = 3.89$, S.D. = 1.13) มีการจัดสถานที่ให้อื้ออำนวยต่อกิจกรรมการเรียนการสอน ($\bar{X} = 3.87$, S.D. = 0.96) ความเหมาะสมและเพียงพอของสถานที่เรียนภาคปฏิบัติ ($\bar{X} = 3.82$, S.D. = 1.06) และความเหมาะสมจำนวนห้องสำหรับทำกิจกรรมต่าง ๆ ($\bar{X} = 3.75$, S.D. = 1.09) ตามลำดับ

6. ด้านการจัดการเรียนการสอน พบว่า มีค่าเฉลี่ยโดยรวมรายข้อ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.58$, S.D. = 0.59) ซึ่งเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ความเหมาะสมในการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีโอกาสค้นคว้าความรู้เพิ่มเติม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.69$, S.D. = 0.50) รองลงมาคือ มีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนมีส่วนร่วม ($\bar{X} = 4.65$, S.D. = 0.55) ผู้สอนมีการเตรียมการสอนเหมาะสม ($\bar{X} = 4.64$, S.D. = 0.52) มีการจัดเนื้อหาใหม่ ๆ ที่น่าสนใจเพิ่มเติมจากหลักสูตรระบุไว้ ($\bar{X} = 4.62$, S.D. = 0.59) ความเหมาะสมในการใช้สื่อการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.58$, S.D. = 0.63) ความสอดคล้องของการจัดอาจารย์ผู้สอนในรายวิชาต่าง ๆ เหมาะสมกับคุณวุฒิและความสามารถ ($\bar{X} = 4.55$, S.D. = 0.54) ความเหมาะสมของการจัดชั่วโมงสอนของอาจารย์ผู้สอน ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.54) การจัดให้ผู้เรียนได้ฝึกงานเพื่อเพิ่มประสบการณ์มีความเหมาะสม ($\bar{X} = 4.49$, S.D. = 0.63) และการจัดให้ผู้เรียนได้ศึกษาดูงานนอกสถานที่ที่มีความเหมาะสม ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = 0.79) ตามลำดับ

7. ด้านระยะเวลาการศึกษา พบว่า มีค่าเฉลี่ยโดยรวมรายข้อ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.30$, S.D. = 0.67) ซึ่งเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ชั่วโมงสอนเหมาะสมกับการเรียนการสอนทางภาคทฤษฎี มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.63) รองลงมาคือ ชั่วโมงสอนเหมาะสมกับการจัดการเรียนการสอน

รายวิชา ($\bar{X} = 4.38$, S.D. = 0.65) หลักสูตรจัดเวลาในการศึกษาค้นคว้านอกสถานที่เหมาะสม ($\bar{X} = 4.35$, S.D. = 0.64) ชั่วโมงสอนเหมาะสมกับการเรียนการสอนทางปฏิบัติ ($\bar{X} = 4.27$, S.D. = 0.68) เวลาที่ใช้ในการฝึกปฏิบัติจริงเพียงพอ ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = 0.78) และระยะการศึกษาของหลักสูตร 2 ปี มีความเหมาะสม ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = 0.65) ตามลำดับ

8. ด้านการพัฒนาตัวเองของผู้เรียน พบว่า มีค่าเฉลี่ยโดยรวมรายข้อ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.26$, S.D. = 0.67) ซึ่งเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถไปปฏิบัติจริง มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = 0.54) รองลงมาคือ ผู้เรียนมีความเข้าใจในหลักสูตร ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = 0.76) ผู้เรียนมีความเข้าใจในเนื้อหารายวิชา ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = 0.73) และผู้เรียนมีความมุ่งมั่นและพยายามในการพัฒนาตนเอง ($\bar{X} = 4.16$, S.D. = 0.66) ตามลำดับ

9. ด้านประสิทธิภาพของผู้เรียน/ผู้สำเร็จการศึกษา พบว่า มีค่าเฉลี่ยโดยรวมรายข้อ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.43$, S.D. = 0.50) ซึ่งเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า มีจรรยาบรรณ ในวิชาชีพจิตวิทยาการปรึกษาและมีความสามารถในการทำงานเป็นทีม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.65$, S.D. = 0.52) รองลงมาคือ ยอมรับฟังความคิดเห็นของคนอื่น ($\bar{X} = 4.62$, S.D. = 0.53) มีมนุษยสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน ($\bar{X} = 4.62$, S.D. = 0.53) มีความสามารถในเชิงอาชีพที่ช่วยให้ผู้รับบริการหาทางออกในการดำเนินชีวิต ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.57) มีความสามารถในการเป็นนักจิตวิทยา หรืออาชีพที่เกี่ยวข้อง ($\bar{X} = 4.49$, S.D. = 0.57) มีความสามารถในการประกอบอาชีพนักจิตวิทยาการปรึกษา ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = 0.60) ความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ทางจิตวิทยาการปรึกษา ($\bar{X} = 4.45$, S.D. = 0.60) และมีความสามารถในการเป็นผู้นำทางจิตวิทยาการปรึกษา หรือศาสตร์ทางจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องและการศึกษา ($\bar{X} = 4.38$, S.D. = 0.53) ตามลำดับ

การประเมินหลักสูตรหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการปรึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาประยุกต์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพาตามความคิดเห็นของผู้ตอบ รายด้านและโดยรวม พบว่า มีค่าเฉลี่ยโดยรวมรายด้าน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.34$, S.D. = 0.65) ซึ่งเมื่อพิจารณาแต่ละด้าน พบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านการจัดการเรียนการสอนมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.58$, S.D. = 0.59) รองลงมาเป็นด้านความมุ่งหมายของหลักสูตร ($\bar{X} = 4.52$, S.D. = 0.47) ส่วนด้านวัสดุอุปกรณ์และมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 3.95$, S.D. = 1.01) รายละเอียดตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงผลการประเมินหลักสูตรวิทยาศาสตร์มหาบัณฑิตสาขาวิชาจิตวิทยาการปรึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาประยุกต์คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยบูรพาารายด้านและโดยรวม

ด้าน	รายการ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับความคิดเห็น
1	ด้านความมุ่งหมายของหลักสูตร	4.52	0.47	มากที่สุด
2	ด้านโครงสร้างและเนื้อหาของหลักสูตร	4.46	0.62	มาก
3	ด้านสื่อการเรียนการสอน	4.19	0.74	มาก
4	ด้านวัสดุอุปกรณ์	4.16	0.59	มาก
5	ด้านสถานที่	3.95	1.01	มาก
6	ด้านการจัดการเรียนการสอน	4.58	0.59	มากที่สุด
7	ด้านระยะเวลาการศึกษา	4.30	0.67	มาก
8	ด้านการพัฒนาตัวเองของผู้เรียน	4.26	0.67	มาก
9	ด้านประสิทธิภาพของผู้เรียน/ ผู้สำเร็จการศึกษา	4.43	0.50	มาก
รวมทุกด้าน		4.34	0.65	มาก

อภิปรายผลการวิจัย

จากการประเมินหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาจิตวิทยาการปรึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาประยุกต์คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยบูรพา ในด้านด้านการจัดการเรียนการสอน ผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากทางสาขาวิชาจิตวิทยาการปรึกษา ทั้งนี้เนื่องจากทางหลักสูตรจะมีการประเมินอาจารย์ผู้สอนในรายวิชาและจะต้องนำผลประเมินการสอนมาเสนอแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาการสอนในทุกภาคเรียน เพื่อมุ่งเน้นให้นิสิตมีความรู้ความเข้าใจในเชิงลึก มีทักษะการทำวิจัย สามารถผลิตงานวิจัยที่มีประโยชน์และนำไปประยุกต์ได้จริง มีการฝึกปฏิบัติงานทั้งในและนอกสถานที่ มีการกำหนดผลสัมฤทธิ์หลักของนิสิต ในเรื่องของการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างด้านคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพ นอกจากนี้ในด้านความมุ่งหมายของหลักสูตร มีผลการประเมินในระดับมากที่สุด เนื่องจากทางสาขาวิชาจิตวิทยาการปรึกษามีการประชุมวางแผนการออกแบบหลักสูตรและสาระวิชาในหลักสูตรโดยยึดวัตถุประสงค์หรือผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของหลักสูตรเป็นหลัก มีโครงสร้างหลักสูตรที่มีรายวิชาที่มีเนื้อหาที่เรียงลำดับก่อนหลัง มีสาระรายวิชาที่มีความสัมพันธ์กันทั้งรายวิชาพื้นฐานและวิชาเอก มีรายวิชาทฤษฎีและปฏิบัติและรายวิชาบูรณาการทั้งทฤษฎีและปฏิบัติ รวมทั้งมีการจัดการปรับปรุงหลักสูตรทุก 5 ปี ให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทั้งด้านวิชาการและด้านสังคม ปรับปรุงหลักสูตรให้ทันสมัยอยู่เสมอสอดคล้องกับดำเนินการติดตามประเมิน

หลักสูตรตามเกณฑ์การประกันคุณภาพ มีการประชุมปฏิบัติการเพื่อทบทวน ปรับปรุงแผนการดำเนินงานเพื่อหาจุดส่งเสริมจุดแข็งให้มีศักยภาพ รวมไปถึงมีการกำหนดให้อาจารย์ผู้สอนต้องมีงานวิจัยอย่างต่อเนื่องเพื่อพัฒนาองค์ความรู้ ประสบการณ์ทางวิชาชีพในระดับชาติและนานาชาติ ดังที่ มารุต พัฒนาผล (2558, น. 21) ที่กล่าวไว้ว่า การประเมินหลักสูตรเป็นกิจกรรมทางวิชาการที่มีความสำคัญ ไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าการพัฒนาหลักสูตร และการบริหารจัดการหลักสูตร ซึ่งมีความจำเป็นอย่างยิ่ง ที่หลักสูตรจะต้องได้รับการประเมินและปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรอย่างเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงให้มีความทันสมัย สอดคล้องกับบริบทที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา โดยใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์และนำผลการประเมินมาปรับปรุงหลักสูตรให้มีคุณภาพมากขึ้น

ส่วนผลการประเมินในด้านโครงสร้างและเนื้อหาของหลักสูตร ยังมีผลการประเมินอยู่ในระดับมาก โดยมีความสอดคล้องกันของรายวิชาในหลักสูตรกับความมุ่งหมายของหลักสูตร โดยเนื้อหาวิชาในหลักสูตรมีความทันสมัย ตรงกับตามสภาพจริงสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตรและความสนใจของผู้เรียน เน้นการให้การปรึกษาแบบลงปฏิบัติจริง และเหมาะสมกับสภาพปัจจุบันของสังคม และในด้านการพัฒนาตัวเองของผู้เรียน พบว่านิสิตมีความเข้าใจในหลักสูตร เนื้อหาวิชาที่ศึกษา นำไปสู่ความมุ่งมั่นในการพัฒนาตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังที่ วิชัย วงษ์ใหญ่ (2554, น. 57) กล่าวว่า การพัฒนาโครงสร้างและเนื้อหาของหลักสูตรต้องกำหนดจุดมุ่งหมาย หลักการและโครงสร้างและการออกแบบหลักสูตรโดยอาศัยข้อมูลจากสภาพปัญหาและความต้องการของสังคมปัจจุบัน

นอกจากนี้การประเมินในด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านระยะเวลาการศึกษา ด้านวัสดุอุปกรณ์ และด้านสถานที่ ซึ่งมีผลการประเมินอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากทางหลักสูตรมีการวางแผนเตรียมความพร้อมและดำเนินการจัดเตรียมสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ให้ทันสมัย พร้อมใช้ และมีประสิทธิภาพ โดยการร่วมจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี และแผนยุทธศาสตร์ของคณะศึกษาศาสตร์ เพื่อวางแผนและดำเนินการตามแผน ทำให้มีห้องเรียนและห้องให้การปรึกษาที่ได้มาตรฐานมีสภาพแวดล้อมเหมาะสมกับบรรยากาศการเรียนรู้ ยิ่งไปกว่านั้นทางหลักสูตรจะต้องดำเนินการจัดสถานที่ที่มีความเหมาะสมและเพียงพอ และจัดสถานที่ให้อำนวยต่อกิจกรรมการเรียนการสอน โดยเฉพาะการจัดอาคารสถานที่จะต้องสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้และสภาพของผู้เรียน การจัดบรรยากาศทางกายภาพที่ตอบสนองผู้เรียนและการทำกิจกรรมต่างๆจะทำให้ผู้เรียนได้รับความสะดวกและดำเนินกิจกรรมด้วยความราบรื่นส่งผลให้การเรียนรู้ดำเนินไปด้วยดีไม่ติดขัด ไม่รู้สึกลำบาก (พิมพ์พายุ ทองกิ่ง, 2563, น. 53-54)

และมีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับบุคคลที่มีความต้องการพิเศษ โดยคำนึงถึงสุขภาพและความปลอดภัยเป็นสำคัญ รวมไปถึงมีการจัดเตรียมทรัพยากรที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มีคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ไอทีที่ทันสมัย มีเครือข่ายอินเทอร์เน็ตไร้สายบริการให้เข้าถึงง่ายทุกพื้นที่ของมหาวิทยาลัย มีการจัดหาหนังสือ ตำรา เอกสาร และวารสารที่ประกอบการเรียนการสอนด้านจิตวิทยาการปรึกษาอย่างครอบคลุม

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ข้อเสนอแนะในการปรับหลักสูตร

1. ควรเน้นให้นักศึกษาได้ลงมือปฏิบัติจริงควบคู่ไปกับการให้คำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญ
2. เพิ่มเนื้อหาและชั่วโมงเรียนให้มีความเหมาะสมในบางรายวิชา เช่น Micro Counseling เนื่องจากเป็นพื้นฐานในการให้การปรึกษาเบื้องต้น
3. จัดให้มีสัมมนาวิชาการกับมหาวิทยาลัยจากต่างประเทศ
4. วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพยังมีไม่เพียงพอ
5. หลีกเลี่ยงการเรียนการสอนวิชาสัมมนาและการฝึกวิชาฝึกวิชาชีพในภาคการศึกษาเดียวกัน

ข้อเสนอแนะในการบริหารหลักสูตร

1. หลักสูตรมีการจัดกิจกรรมในการพบนิสิตเหมาะสมอยู่แล้ว แต่ต้องการให้เพิ่มเติมให้มีการจัดประชุมวิชาการในทุกปี และมีการประชุมพบปะศิษย์เก่า อย่างน้อยปีละครั้ง
2. ควรมีการจัดหาทุนวิจัย งบประมาณสนับสนุนในการดำเนินการวิจัยสำหรับนิสิตที่เพียงพอ
3. จัดหาเครื่องมือที่สามารถใช้ทดแทนอื่น ๆ เช่น โปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่มีราคาไม่สูงมาก
4. ควรเพิ่มหนังสือ/ สื่อที่เกี่ยวข้องกับการเรียนที่ห้องสมุดคณะ

บรรณานุกรม

- พิมพ์พัญ ทองกิ่ง (2563). บทบาทครูกับการจัดบรรยากาศชั้นเรียนเชิงบวกในศตวรรษที่ 21. *ศึกษาศาสตร์สารมหาวิทยาลัยเชียงใหม่*. 4(1), น. 50-59.
- มารุต พัฒผล. (2558). *การประเมินหลักสูตรเพื่อการเรียนรู้และพัฒนา*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : จรัสสินทวงศ์การพิมพ์.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2554). *การพัฒนาหลักสูตรระดับอุดมศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร : อาร์ แอนด์ ปรีนธ์.
- สำนักงานคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก. (2561). *แผนปฏิบัติการการพัฒนาบุคลากร การศึกษา การวิจัย และเทคโนโลยีรองรับการพัฒนาเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก*. ค้นเมื่อ 21 เมษายน 2564, จาก <https://www.eeco.or.th/th/personnel-development-education-research-and-technology/>.
- สำนักงานมาตรฐานและคุณภาพอุดมศึกษา. (2558). *คู่มือประกันคุณภาพการศึกษา ปีการศึกษา 2558*. ค้นเมื่อ 21 เมษายน 2564, จาก https://chumphon.mju.ac.th/goverment/20111119104834_chumphon2/Doc_25590517161148_134723.pdf.
- Kirkpatrick, D.L. (1978). "Evaluating In-House Training Program." *Training and Development Journal*. 32.(9), pp. 6-9.
- Scriven, M. (1995). Evaluation as a Discipline. *Studies in Educational Evaluation*. 20(1), pp. 147-166.
- Stufflebeam, D. L. (1973). "Education evaluation and decision-making". In *Education evaluation: Theory and practice*. Belmont, California: Wadsworth Publishing Company.